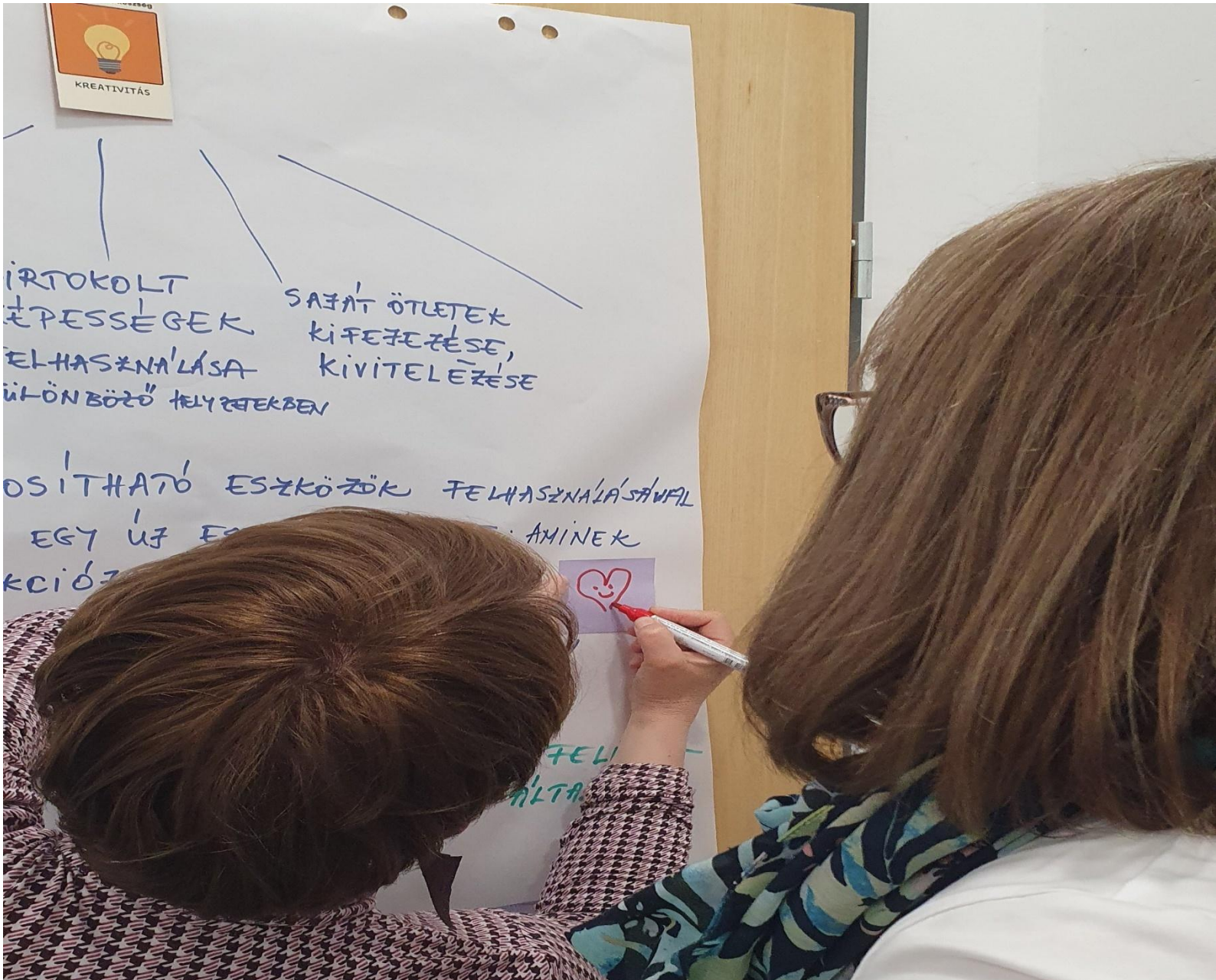

KÉPZÉS ÉS TANULÁS – PEDAGÓGUS TOVÁBBKÉPZÉS

2. MODUL- A TRANSZVERZÁLIS KÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSÉT TÁMOGATÓ AKTÍV TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK GYAKORLATA

TRÉNERI KÉZIKÖNYV

Szerzők

Malisse BRAM, Anja DECOSTER, Tibor DŐRI, Dr. Katalin KULMAN

A tréning nemzetközi tesztelésében részt vett trénerek

Flavio BACCI, Malisse BRAM, Anja DECOSTER, Tibor DŐRI, Dr. Katalin KULMAN, Dr. Miklós LEHMANN, Crystal-Jade LERIOS, Dr. Enikő TANKÓ, Dr. Imre TÓDOR

Szakmai Szerkesztő

Anja DECOSTER, Malisse BRAM, Dr. Katalin KULMAN, Tibor DŐRI

Köszönetnyilvánítás

Szeretnénk őszinte köszönetünket kifejezni a **Transzverzális készségek fejlesztését támogató aktív tanulási tevékenységek gyakorlata** európai pedagógus-továbbképzési program kísérleti fázisában részt vevő **80 pedagógusnak** a tréning program kipróbálásához és értékeléséhez és továbbfejlesztéséhez nyújtott kiemelkedő szakmai hozzájárulásukért.

Technikai szerkesztő

Leila SZABÓ, Norbert SZABÓ

Kiadó

Kiadja a Magyar Digitális Oktatásért Egyesület 2026.

Jogi nyilatkozat

Ez a munka a „**SPIRIT - Skills of Tomorrow for Children of Present: Complex Future-Skill Development with the Synergy of Learning Activities, Game-Based Learning, and STEAM**” című projekt keretében készült az Európai Bizottság finanszírozza az Erasmus+ program keretében. (Támogatási megállapodás száma: 2023-1-HU01-KA220-SCH-000154457).

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő információk és állítások a szerző(k) álláspontját képviselik, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy a Tempus Közalapítvány hivatalos véleményét. Sem az Európai Unió, sem a támogatást nyújtó hatóság nem vonható felelősségre miattuk.

A SPIRIT konzorcium valamennyi tagja elkötelezett a pontos és naprakész információk közzététele mellett, és ennek érdekében a legnagyobb gondossággal jár el. A SPIRIT konzorcium tagjai azonban nem vállalnak felelősséget a jelen mű további felhasználása során történt semmilyen pontatlanságért vagy kihagyásért, sem pedig az ezen információk nem megfelelő felhasználásából eredő bármilyen közvetlen, közvetett, következményes vagy egyéb veszteséget vagy kárért.

Szerzői jog

© 2026 SPIRIT

Ez a mű a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International licenc alapján használható.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	4
Feladatok a workshop előtt	6
Olvassa el a workshop előtt – Transzverzális készségek fejlesztése aktív tanulási tevékenységekkel.....	6
Feladatok a workshop előtt – Gondolatok a saját tanítási gyakorlatról: tanulási tevékenységek és transzverzális készségek.....	12
Opcionális feladat – Ismerje meg a transzverzális készségek fejlesztő aktív tanulási tevékenység leírásához használt sablon felépítését.....	13
Workshop feladatok	15
1. feladat – A tanítási gyakorlatában alkalmazott aktív tanulási tevékenységek azonosítása – csoportos gyakorlat	15
2. feladat – Aktív tanulási tevékenységek rugalmas tantárgyi használata	17
Feladatok a workshop után	20
1. feladat a workshop után – Aktív tanulási tevékenységek adaptálása a tantervi igényekhez és beillesztése a saját oktatási gyakorlatba – egyéni feladat	20
2. feladat a workshop után – Egyéni reflexió	21
Aktív tanulási tevékenység leírásához használt sablon	22

Bevezetés

Üdvözljük a SPIRIT projekt **„A transzverzális készségek fejlesztését támogató aktív tanulási tevékenységek gyakorlata”** című, első tagozatos pedagógusok számára készült pedagógus továbbképzési moduljában. Ez a modul az aktív tanulási technikák és módszerek gyakorlati tanórai alkalmazásával foglalkozik. A blended tréning középpontjában a 6–10 éves általános iskolás tanulók 10 SPIRIT transzverzális készségének fejlesztése áll.

A SPIRIT projekt **„aktív tanulást támogató eszközök és módszerek”** megközelítése (ahogyan azt a projektpartnerek értelmezik) egy olyan interaktív, célorientált, a tantervbe beépíthető – vagyis bármely órában alkalmazható – rövid, tanulói aktivitást igénylő tanulási tevékenység, amely magában foglalja a diákok egyéni, páros, kis csoportos vagy az egész osztály részvételét, és amely a passzív tudásátadás helyett az élményszerű, tapasztalati alapú tevékenységeken és közös felfedezésen keresztül tanít, ezáltal fejlesztve a diákok készségeit. A 6–10 éves korosztály számára ez a módszer kifejezetten ajánlott és rendkívül hatékony, mivel az aktív részvétel hidat épít a konkrét tapasztalatok és a számukra még mindig elvont fogalmak megértése között, miközben sikeresen a tanórai témára irányítja a könnyen elterelődő figyelmüket.

A tantárgyi kapcsolatokon túl ez a módszer alapvetően fejleszti a transzverzális készségeket is: a csoportos tevékenységek során a diákok észrevétlenül gyakorolják az egymásra való odafigyelést, az érzelmi kontrollt és kommunikációt, a csapatmunkát, a kritikai gondolkodást és a problémamegoldást. Fejleszthetik kreativitásukat és rugalmasságukat, miközben nyitottabbá és toleránsabbá válnak mások gondolatai és értékei iránt. Ennek eredményeként a gyerekek nemcsak könnyebben értik meg a tananyagot, hanem az empátiájuk és a közösséghez való tartozás érzése is erősödik, ami hosszú távon magabiztos, nyitott, együttműködő, valamint szellemileg és érzelmileg egészségesebb, boldog emberekké formálja őket. Ezen felül a jól megtervezett aktív tanulási tevékenységek azonnali sikerélményt nyújtanak, ami hosszú távon motiválja az általános iskolás gyerekeket, és magabiztossá, valamint a további tanulásra nyitottá teszi őket.

Mire számíthatnak a résztvevők a képzés során

A SPIRIT pedagógus továbbképzési program egy blended learning módon szervezett képzés. Ennek megfelelően a képzés többi moduljához hasonlóan ez is online tevékenységet (egyéni és/vagy csoportos) és jelenléti képzéseket tartalmaz. Ez a modul is három részből áll: a jelenléti tréning/workshop előtti önálló tevékenységek, jelenléti workshop tevékenységek, és workshop utáni egyéni, vagy csoportos online feladatok.

A **„Feladatok a workshop előtt”** részben két előzetes feladatot kapnak a pedagógusok:

- 1. Olvassa el – Transzverzális készségek fejlesztése aktív tanulási tevékenységekkel.**
Ez egy rövid gyakorlati áttekintés elolvasását jelenti. Ez nagymértékben segít abban, hogy a résztvevők felkészülten vegyenek részt a jelenléti műhelymunkán, és a lehető legtöbbet hozzák ki saját maguknak ki a képzésből.
- 2. Feladat – Reflexió a tanítási gyakorlatra: Tanulási tevékenységek és transzverzális készségek gyakorlati alkalmazása.** Ennek során a résztvevő pedagógusnak át kell

gondolnia a saját gyakorlatát, mert ehhez kapcsolódóan feladatot fognak kapni a résztvevők a jelenléti workshopon

A „**Workshop tevékenységek**” rész alapvetően a képzést levezető trénernek szól, és tartalmazza azokat a gyakorlati és reflektív feladatokat, amit a tréningen a trénereknek a résztvevőkkel el kell végeztetniük. Ezeket a tevékenységeket úgy terveztük meg, hogy segítsenek a résztvevőknek a tanulási tevékenységeket egyrészt a tanuló szemszögéből megtapasztalni, másrészt a tanár szemszögéből elemezni, valamint átgondolni, hogyan használhatja ezeket a saját oktatástevékenysége során. A résztvevőknek a saját tapasztalatukon keresztül fel kell fedezniük, hogy az aktív tanulási tevékenységek és módszerek hogyan támogathatják a 10 SPIRIT készség fejlesztését, és hogyan kapcsolhatók össze a tantervi tartalommal.

A **Feladatok a workshop után** további két egyéni feladatot tartalmaz, miszerint ki kell választania és adaptálnia kell egy tanulási tevékenységet, majd ki kell próbálni azt az osztályában a gyerekekkel: Ez a két feladat konkrétan a következők:

1. Feladat – Az aktív tanulási tevékenységek tantervi igényekhez kapcsolása.
2. Feladat - Megvalósítás és egyéni reflexió

Minden feladat részletes leírását megtalálható itt a honlapon, illetve letölthető pdf formában.

Elérendő tanulási célok

A modul elvégzése eredményeként a résztvevő pedagógus képes lesz:

- Megérteni az aktív tanulási tevékenységek jelentését és sokféleségét, és tudatosítani, hogy már eddig is alkalmazta azokat a saját gyakorlatában.
- Megérteni, hogy az aktív tanulási tevékenységek kiválóan alkalmasak a transzverzális készségek fejlesztésére, és hogy azok komplex módon fejlesztik azokat (nem csupán egy készséget).
- Megérteni a tanár szerepét az aktív tanulási tevékenység megvalósítása során, annak érdekében, hogy hatékonyan támogathassa a célzott készség fejlesztését.
- Megérteni a sablon logikáját, és azt saját gyakorlatában hatékonyan használni.
- Megérti, hogy az aktív tanulási tevékenységek rugalmasan illeszthetők a különböző tanórák tartalmaihoz.
- A saját oktatott tanulói igényeinek megfelelően átalakítani az eszköztárban található tanulási tevékenységeket és ennek megfelelően használni azokat.
- Elgondolkodni az aktív tanulási tevékenységek valós életben történő alkalmazásának fontosságáról, és ennek megfelelően képesek javítani és finomítani jövőbeli pedagógiai gyakorlatukat.

Olvassa el a workshop előtt – Transzverzális készségek fejlesztése aktív tanulási tevékenységekkel

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ AKTÍV TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEK

A SPIRIT projekt „active learning tools – aktív tanulást támogató eszközök és módszerek” megközelítése (ahogyan azt a projektpartnerek értelmezik) egy olyan interaktív, célorientált, a tantervbe beépíthető – vagyis bármely órában alkalmazható – rövid, a tanulók aktív részvételét igénylő tanulási tevékenység, amely magában foglalja a diákok egyéni, páros, kis csoportos vagy az egész osztály részvételét, és amely a passzív tudásátadás helyett az élményszerű, tapasztalati alapú tevékenységeken és közös felfedezésen keresztül tanít, ezáltal fejlesztve a diákok készségeit. A 6–10 éves korosztály számára ez a módszer kifejezetten ajánlott és rendkívül hatékony, mivel az aktív részvétel hidat épít a konkrét tapasztalatok és a számukra még mindig elvont fogalmak megértése között, miközben sikeresen a tanórai témára irányítja a könnyen elterelődő figyelmüket.

A tantárgyi kapcsolatokon túl ez a módszer alapvetően fejleszti a transzverzális készségeket is: a csoportos tevékenységek során a diákok észrevétlenül gyakorolják az egymásra való odafigyelést, az érzelmi kontrollt és a kommunikációt, a csapatmunkát, a kritikai gondolkodást és a problémamegoldást. Fejlesztik kreativitásukat és rugalmasságukat, miközben nyitottabbá és toleránsabbá válnak mások gondolatai és értékei iránt. Ennek eredményeként a gyerekek nemcsak könnyebben értik meg a tananyagot, hanem empátiájuk és a közösséghez való tartozás érzése is erősödik, ami hosszú távon magabiztos, nyitott, együttműködő, valamint szellemileg és érzelmileg egészségesebb, boldog emberekké formálja őket. Ezen felül a jól megtervezett aktív tanulási tevékenységek azonnali sikerélményt nyújtanak, ami hosszú távon motiválja az általános iskolás gyerekeket, és magabiztossá, valamint a további tanulásra nyitottá teszi őket.

Mik azok a tanulási tevékenységek?

Egy tanóra különböző elemekből áll, és ezek egyike a tanulási tevékenység. A tanulási tevékenység egy módszertan – általános oktatási stratégia, módszer vagy konkrét oktatási gyakorlat –, amely aktívan bevonja a tanulókat a tanulási folyamatba. A passzív hallgatás (a tanárra való figyelés) helyett a tanulók aktív szerepet vállalnak saját tanulásukban. Ennek következtében motiváltabbak és elkötelezettebbek lesznek a tanulásban.

Az oktatási szakirodalomban számos kifejezést használnak az aktív tanulási tevékenységek leírására, többek között tanulási technikák, didaktikai módszerek, tanítási módszerek, munkamódszerek, pedagógiai megközelítések stb. Ezek a kifejezések ugyan finom különbségeket hordozhatnak, de ebben a projektben az „aktív tanulási tevékenység” kifejezés használata mellett döntöttünk.

A tanulási tevékenység lehet:

- egy kifejezetten erre a célra kidolgozott tanítási módszer (például az érzelmi tükör);
- vagy egy bizonyos „módszer” vagy „munkamódszer”, amely különböző tanulási tartalmakra alkalmazható olyan tantárgyak tanítása során, mint a matematika, a természettudományok vagy a történelem. Például az előzetes olvasás alkalmazható a történelem, az irodalom stb. tantárgyakban.
- akár egy adott tantárgy adott témájához adaptált játék – játékalapú oktatás (game-based learning, serious game)

Ezek a tevékenységek magukban foglalhatnak interaktív csoportos tevékenységeket, szerepjátékokat, egyéni feladatokat, páros feladatokat, kvízeket, kreatív projekteket, vagy akár játékalapú tevékenységeket is, amelyek integrálják a tanulási tartalmakat.

A játékok, mint tanulási tevékenység – játékalapú tanulás

A projekt partnereinek és szakértőinek értelmezése szerint, ha egy meglévő játékot úgy alakítanak át, hogy tartalmazza a tanulási/adott tanórán oktatott tananyagot, vagy annak egy aktuális témáját, akkor az tanulási tevékenységgé válik, mivel azt egy adott tantárgy tanítására használják. Például, ha a „Guess Who?” játékban az összes arcot olyan állatokkal cserélik ki, amelyekről a diákok az órán tanultak, a játék már nem csupán szórakoztatásra szolgál, hanem aktívan támogatja a tanulást. Ezt nevezzük játékalapú tanulásnak. Ebben a gyűjteményben több, ennek megfelelően használt játékot is találhat. (Ne keverje össze a játékalapú oktatást a játékosítással!)

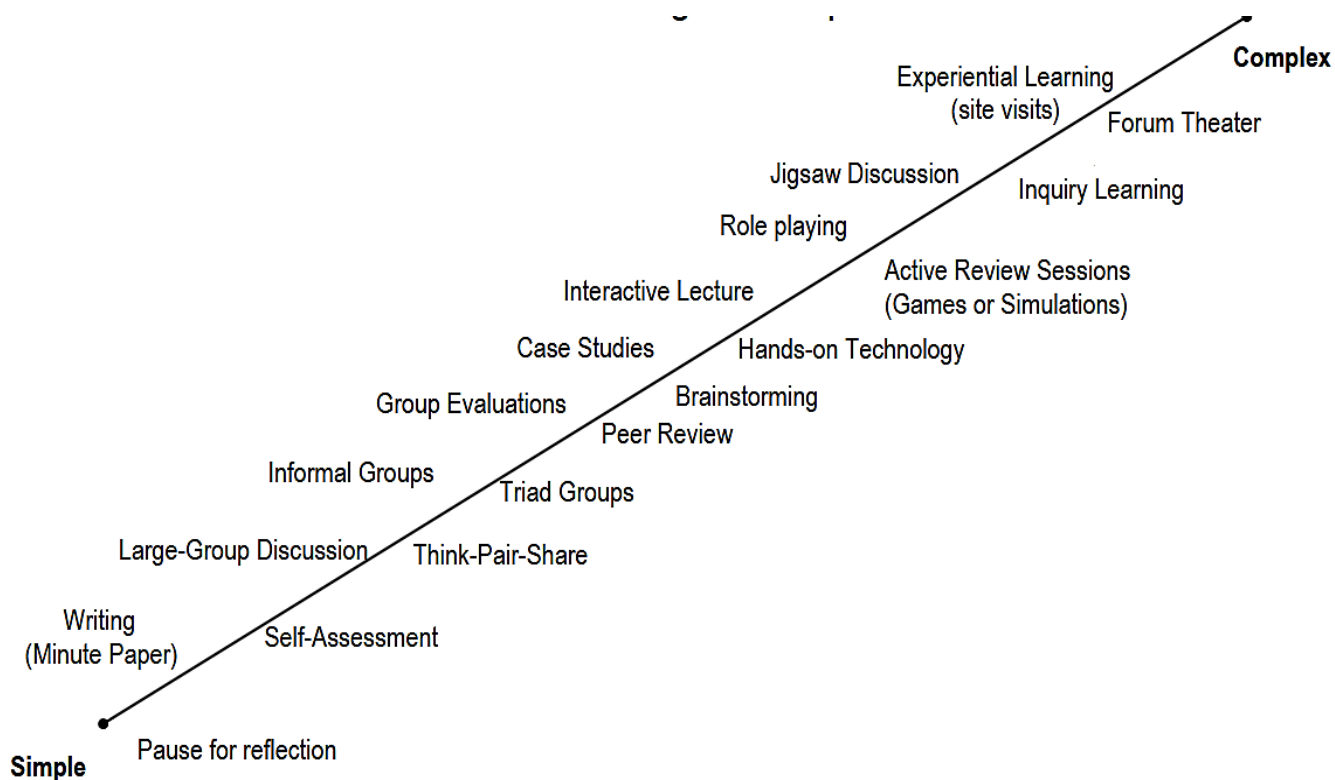
Rugalmas tantárgyi alkalmazás

Ebben az eszköztárban szereplő tanulási tevékenységeket általános módon írjuk le. Mindegyik többféle tanulási tartalomra, különböző tantárgyak esetében is alkalmazható. Például a „Galéria-séta” vagy a „[Mozaik – Jigsaw](#)” tevékenységet bármelyik órán felhasználhatjuk. Az eszköztárban szereplő 50 tanulási tevékenységet gondosan úgy választották ki, hogy az adott készség fejlesztése mellett támogassák a tantárgyaktól független rugalmasságot is. Minden tanulási tevékenység leírása több gyakorlati példát tartalmaz arra, hogyan alkalmazható különböző tantárgyak esetében. Ez lehetőséget ad arra, hogy ezek az eszközök illeszkedjenek a partnerországok nemzeti tantervének különböző tartalmaihoz.

A tanulási tevékenységek használata és beillesztése az órába

Egy-egy tanulási tevékenység lehet egy olyan tanóra rövid része, amely más tanulási tevékenységeket is tartalmaz. Ezért általában egy nagyobb egész részét képezi. A tanulási tevékenységek javasolt időtartama és összetettsége nagyon változó lehet, a nagyon egyszerű, 5–10 perces tevékenységektől (például a „Think-pair-share – egyéni gondolkodás – páros megbeszélés – csoportos megosztás” tevékenység, amelynek elvégzése általában 5–10 percet vesz igénybe) egészen a sokkal összetettebb technikákig, amelyek jelentősen több időt igényelhetnek. (Lásd az ábrát. Ez az ábra az aktív tanulási eszközöket (nem teljeskörűen) összetettségük és az osztálytermi időigényük szerint rendezi.¹

¹ Az ábrát és annak leírását az MDOE a Michigan Egyetem Tanulás- és Oktatáskutatási Központjának (Center for Research on Learning and Teaching, University of Michigan) engedélyével használja.

Forrás: Chris O'Neal és Tershia Pinder-Grover, Tanulás- és Oktatókutatási Központ, Michigani Egyetem

Mikor érdemes alkalmazni a tanulási tevékenységeket?

Az aktív technikák az óra bármely szakaszában alkalmazhatók annak érdekében, hogy a tanítás és a tanulás interaktívabbá, a gyerekek számára élvezetesebbé, gyakorlatiasabbá és élményszerűbbé váljon. Nézzünk meg néhány egyszerű példát:

- Az óra elején: a téma bevezetésére ([tárgyalapú tanulási ráhangoló](#)), az előzetes ismeretek felmérésére, a hangulat feloldására, vagy éppen a szünet utáni „pörgés” lecsillapítására.
- Az óra során: a diákok figyelmének felkeltése, az új információk feldolgozásának elősegítése (pl. [enciklopédia-szócikk írása](#)).
- Az óra végén: a tanulási eredmények értékelésére vagy a legfontosabb fogalmak összefoglalására (pl. lenyűgöző újragondolások).
- De az egész órát egy adott aktív tanulási egységként is lehet vezetni ([Komplex Oktatási Program](#))

Hogyan válasszuk ki a megfelelő tevékenységet?

Ha aktív tanulási tevékenységeket szeretne beépíteni az órájába, mindenképpen olyanokat kell kiválasztania, amelyek a legjobban illeszkednek az óra tartalmához és a diákok életkori jellemzőihez. Ennek során vegye figyelembe a következőket:

1. Kezdje a tanulási céllal:
 - Mit szeretne, hogy a diákok megtanuljanak, gyakoroljanak vagy tudjanak?
 - Hogyan fogja ellenőrizni a megcélzott eredményt?

2. Illessze a tevékenységet a célhoz:

- Például, ha a cél a kapcsolódás és a kötődés fejlesztése, használjon olyan együttműködésen alapuló formákat, mint a csoportos problémamegoldás vagy a projektalapú tanulás.
- Ha a cél a tudás felidézése, fontolja meg a kvízek vagy az ötletelés alkalmazását.

Mindig a tanulási cél vezesse a módszer kiválasztását. Tartsa mindig szem előtt a kívánt végeredményt, és válasszon olyan módszereket, amelyek hatékonyan és aktívan segítik a diákokat a cél elérésében. Ez a gyűjteményes kézikönyv számos gyakorlati tanulási tevékenységet kínál, amelyek segítségével élvezetes, interaktív és célorientált órákat készíthet a transzverzális készségek fejlesztése mellett. Az aktív tanulási tevékenységek bevezetésével átalakíthatja tanítási módszereit, felhatalmazhatja diákjait, és felkészítheti őket a 21. század kihívásaira.²

Miért fontos a tantárgyi rugalmasság?

Az aktiváló tanulási tevékenységek különböző osztályméretekhez, tantárgyakhoz és tanítási helyzetekhez igazíthatók. Például:

- **Előadás keretében** az interaktív eszközök, mint a kvízek vagy a kérdések-válaszok, felpezsdíthetik a nagy csoportot.
- **Kisebb csoportokban** a szerepjátékok, viták vagy beszélgetések mélyebb interakciót és személyre szabott tanulást tesznek lehetővé.

Ez a megközelítés dinamikussá teszi a tanítást, és biztosítja, hogy a diákok ne csak a tananyagot sajátítsák el, hanem azokat a készségeket is, amelyekre szükségük van ahhoz, hogy boldoguljanak a modern világban.

Az aktív tanulási tevékenységek által kínált differenciálási lehetőségek

Minden tanulási tevékenység nehézségi szintje (kezdő – haladó – szakértő) annak megfelelően alakítható, hogy mennyi és milyen (több vagy kevesebb) támogatást nyújtunk a gyerekeknek, illetve konkrét differenciálási módosításokat hajtunk végre az adott tevékenységhez kapcsolódóan.

Nézzünk meg egy példát ennek értelmezésére, amelyet az [„Értő vita – Differenciálási lehetőségek”](#) tanulási tevékenységből idézünk, és amelynek részletes leírása a könyv 3.9.5. fejezetében található:

- **Az eszköz használatában gyakorlatlan tanulók és/vagy 6–7 évesek:** Használjon nagyon egyszerű, ismerős kérdéseket, nyújtson teljes támogatást szerepkártyákkal, mondatkezdőkkel, modellezéssel és nagyon rövid párbeszédekkel – osszpontosítson a hallgatásra és egy közös pont megtalálására. Teremtsen biztonságos teret a véleménynyilvánításra, és gyakorolják a felváltva való beszédet. Kiváló módszer a fizikai vita vagy egy „ez vagy az” típusú helyzet. A pedagógus ilyenhelyzetben körbeadhat egy

² Az aktív tanulással kapcsolatban további összefoglaló gondolatokat találhat az Oktatás 2030 Tanulástudományi Kutatócsoport kiadványában: [A TANULÁS ÉS TANÍTÁS SÚLYPONTJAI](#) – szempontok a korszerű tanításhoz és tanuláshoz (9–21. oldal)

„beszélő tárgyat”³, és megkérheti minden tanulót, hogy a megadott mondatkezdő segítségével adjon meg csupán egy egyszerű indokot a választása mellett. Ebben a szakaszban nincs oda-vissza vitatkozás; a cél kizárólag a megosztás és a hallgatás.

- **A módszert gyakorlottan alkalmazó tanulók (8–9 évesek):** Körülbelül 8–9 éves korukra a tanulók készen állnak arra, hogy közvetlenül reagáljanak egymásra, és kissé összetettebb gondolatokat alakítsanak ki. Vezessen be kissé tágabb kérdéseket, kérje meg a gyerekeket, hogy egyszer cseréljenek szerepet, kérje meg őket, hogy válaszadás előtt fogalmazzák át egymás gondolatait, és vezesse őket egy közös, rövid terv kidolgozásához. Ez a tökéletes alkalom az „echo-szabály” bevezetésére, amely szerint a tanulónak össze kell foglalnia az előző személy mondanivalóját, mielőtt saját álláspontját kifejtene.

A tanulóktól elvárható, hogy világos véleményt fogalmazzanak meg legalább két alátámasztó érveléssel, és használják a táblára írt átmeneti kifejezéseket, tisztelettel elismerve a másik oldalt, mielőtt saját álláspontjukat kifejtene.

- **Kiemelkedő gyakorlattal és/vagy képességekkel rendelkező tanulók (9–10 évesek):** Szervezzen formális csapatvitákat, mindkét oldalon három taggal, és osszon ki konkrét szerepeket, például bevezetőt, ellenérvelőt és összefoglalót. Adjon nekik néhány percet felkészülésre, hogy csapatként ötleteket gyűjtsenek az érvekhez. Ahhoz, hogy valóban fejlesszük kognitív és empátiás készségeiket, olyan álláspontot is kioszthatunk nekik, amellyel személyesen esetleg nem értenek egyet. Ez a szerepcsere megköveteli tőlük, hogy személyes érzéseik helyett logikus példákra támaszkodjanak, és aktívan jegyzeteljenek, miközben az ellenfél csapat beszél, hogy átgondolt ellenérveket tudjanak készíteni.

A transzverzális készségek fejlesztését szolgáló aktív tanulási tevékenységek alkalmazása

A célszerűen megtervezett aktív tanulási tevékenységek kiváló lehetőségeket nyújtanak olyan SPIRIT transzverzális készségek fejlesztésére, mint az empátia, a kritikai gondolkodás és így eszélőtkészséget helyezünk. Természetesen az elsődlegesen fejleszteni kívánt készségek mellett más készségek is fejlődnek. Minden aktív tanulási tevékenységhez mindig megjelölünk több másodlagos SPIRIT-készséget is.

Az aktív tanulási tevékenységtől a készségfejlesztésig

Minden aktív tanulási tevékenység esetében fontos, hogy a pedagógus a tevékenység során aktívan figyelje a diákokat, és szükség szerint a tanulóknak segítő kérdéseket tegyen fel. A pedagógusnak meg kell találnia az egyensúlyt a támogatás és az önállóság fejlesztése, illetve biztosítása között. Arra kérünk mindenkit, hogy soha ne a megoldást adja meg, hanem gondolkodásra ösztönző kérdésekkel támogassa a gyerekeket, lehetőséget biztosítva számukra, hogy maguk fedezzék fel a megoldást, és ezáltal sikerélményt szerezzenek.

A reflexiós szakaszban javasoljuk, hogy a fejlesztett elsődleges készségeket megbeszéljék és értelmezzék a gyerekekkel. Ezek alátámasztásához minden itt található tanulási tevékenységhez

³ Beszélő tárgy . akinálvan, az beszélhet, akinél nincs az adott pillanatban, az figyel a beszélőt

olyan reflektív kérdéseket ajánlunk, amelyek megerősítik az adott transzverzális készség felismerését, megértését, és ösztönzik a mélyebb gondolkodást.

Ez a kérdés valójában a kulcs a készségek fejlesztéséhez! Segítenek láthatóvá tenni a fejlődést, ösztönzik a reflexiót, támogatják a készségfejlesztést, és arra bátorítják a diákokat, hogy fogalmazzák meg gondolataikat, stratégiáikat, érzelmeiket és döntéseiket. Egy adott készség hatékony fejlesztéséhez több tanulási tevékenységet kell alkalmazni egy hosszabb időtartam alatt, úgy, hogy az adott készség fejlesztése álljon a tevékenység középpontjában. Csak akkor válik szokássá a diákok számára egy adott tevékenység, ha azt többször elvégzik, egy meghatározott fejlődési útvonalat követve, és egy bizonyos készséget gyakorolva.

Összefoglalás

A rövid, interaktív tevékenységek beépítése az órákba segít a 6–10 éves diákoknak az elvont fogalmak megértésében és alkalmazásában. A passzív tanárra való figyeltől való eltávolodással a pedagógusok lehetővé teszik a gyermekek számára, hogy élvezzék és megszeressék a tanulást. Ezek a módszerek természetes módon szönek be a mindennapi órákba olyan alapvető készségek fejlesztését és használatát, mint a problémamegoldás, az érzelmek szabályozása, a kreativitás, a kapcsolódás és kötődés, vagy a reziliencia. A folyamat célzott, támogató és reflektív kérdésekkel történő kísérése lehetővé teszi, hogy a fejlődés láthatóvá és felismerhetővé váljon mind a tanulók, mind a pedagógus számára. E technikák következetes alkalmazása tartós szokásokat alakít ki, amelyek felkészítik a tanulókat egy értelmes, boldog életre.

Feladatok a workshop előtt – Ön-reflexió - Gondolatok a saját tanítási gyakorlatról: tanulási tevékenységek és transzverzális készségek

Most, hogy megismerkedett a tanulási tevékenységek fogalmával, a következő lépés a saját tanítási gyakorlat átgondolása. Ez az ön-reflexió segít összekapcsolni az olvasott ismereteket azzal, amit tanítóként már eddig is (tudatosan, vagy véletlenszerűen fejlesztve a tanulók transzverzális készségeit), alkalmaz az osztályteremben. Az alábbi kérdések célja, hogy segítsék az aktív tanulási tevékenységekről, a transzverzális készségekről ezek egymással való kapcsolatáról történő gondolkodást. Gondolatai segíteni fognak abban, hogy aktívan részt vegyen a képzésben, és hozzájárulnak ahhoz, hogy társai az Ön tapasztalatából tanulhassak.

Ön-reflexiós kérdések

- Milyen típusú tanulási tevékenységeket alkalmaz általában a tanórákon, hogy a diákokat aktív részvételre ösztönözze, és elkötelezze az adott téma tanulása iránt?
- Függetlenül attól, hogy az aktív tanulási tevékenységet milyen célból (nem szükségszerűen a készségek fejlesztésére) gondolja át, hogy milyen transzverzális készségeket fejlesztenek ezek az Ön által rendszeresen használt tanulási tevékenységek a saját tanítási gyakorlatában?
- Melyik transzverzális készség a legkevésbé fejlett az Ön által tanított tanulók esetében?

Készítsen jegyzeteket a gondolatairól, mivel ezek hasznos lehet a képzés során.

Ez a gyakorlat körülbelül 45 percet vesz igénybe.

Opcionális feladat – Ismerje meg a transzverzális készségeket fejlesztő aktív tanulási tevékenység leírásához használt sablon felépítését

Mielőtt részt venne a jelenléti képzés workshopján, szeretnénk, ha megismerné a kézikönyvben található egyik tanulási tevékenységgel. A 3.5.1. fejezetben található „Kedvességfa” című tevékenységet ajánljuk. Ez a többi aktív tanulási tevékenységéhez hasonlóan olyan tanulási tevékenység, amely transzverzális készségeket fejleszt – ebben az esetben a rezilienciát. Szeretnénk, ha a műhelymunka előtt megértené minden résztvevő a sablon logikáját, és hatékonyan tudná használni azt.

Ha a képzés egy másik moduljában már megismerkedett a projektpartnerek által használt sablon felépítésével és logikájával, akkor ezt a feladatot nem kell elvégeznie.

Ismerje meg a sablon különböző alfejezeteit!

- Alapinformációk: korcsoport, bevonható diákok száma és javasolt időtartam
- Fejleszthető készségek. Itt látható, melyik készségre helyeződik elsősorban a hangsúly (fő fókusz). A 2-3 további (másodlagos) SPIRIT készség is itt kerül felsorolásra.
- Az aktív tanulást támogató eszköz részletes javasolt használata, bemutatva a tevékenység megvalósításának lépéseit.
- Javaslatok a tanulási környezet (beltéri/szabadtéri) elrendezéséhez. Ez nagyon praktikus információkat ad a tevékenység helyigényéről.
- Hogyan fejleszti ez az aktív tanulási eszköz az elsődleges készséget? Ebben a részben a hangsúly azon van, hogy miként és miért fejleszti a tanulási tevékenység az elsődleges készséget.
- Mit szeretnénk elérni az alapvető készségek fejlesztése terén (a tanulók ismerete és/vagy viselkedése tekintetében)? – azaz milyen látható, felismerhető viselkedésbeli és tudásbeli változásokat vagy fejlődést szeretnénk elérni. Ez segít azonosítani, megfigyelni és akár mérni is a tanulók készségeinek fejlődését.
- Az tevékenység javasolt tanórai használata és tantárgy specifikus gyakorlati példák: ebben a részben néhány általános javaslatot talál az adott tevékenység tanórai/tantárgyi használatáról.
- A megvalósításhoz szükséges anyagok és eszközök: a szükséges anyagok listája
- Tanulókat segítő kérdések: Ezek a segítő kérdések arra szolgálnak, hogy segítsék a tanulókat, ha elakadnak vagy nehézségekbe ütköznek a feladat elvégzése közben. Általános ajánlásunk az, hogy hagyjuk a tanulókat önállóan felfedezni a megoldást, és csak akkor használjuk a tanulókat segítő kérdéseket, ha az feltétlenül szükséges.
- Tippek, trükkök, kihívások: Szeretnénk felhívni a figyelmét néhány gyakori problémás helyzetre, és segíteni abban, hogy előre felkészülhessen rájuk. Ehhez kapcsolódóan minden konkrét kihíváshoz javasolunk egy megoldást.
- Differenciálási lehetőségek: Itt olvashatja el, hogyan lehet a tanulási tevékenységet egyszerűsíteni vagy nehezebbé tenni.

- Összegzés és reflexiós kérdések: ezek azok a kérdések, amelyeket a feladat végén fel kell tennie, és arra szolgálnak, hogy a megbeszélés során a tanulók "AHA" élményt éljenek át.

Kérjük, vegye figyelembe, hogy az aktív tanulási tevékenységek általánosan kerültek megfogalmazásra. Nem kötöttük egy konkrét tanórához, vagy annak részéhez, és konkrét tanórai tartalom nélkül kerülnek bemutatásra. A szándék az, hogy minden tanulási tevékenység esetében az azt használó pedagógus adjon hozzá konkrét, a nemzeti tantervhez igazodó tanulási tartalmat, mivel a legtöbb készség csak konkrét kontextusban fejleszthető hatékonyan.

Időtartam: 30 perc – javasoljuk, hogy szánjon 30 percet a feladat önálló elvégzésére.

1. feladat – Résztevők tanítási gyakorlatában alkalmazott aktív tanulási tevékenységek azonosítása – csoportos gyakorlat

Ebben a feladatban áttekintjük a rendelkezésre álló tanulási tevékenységek sokféleségét, és segítünk azonosítani azokat a hatékony módszereket, amelyeket a résztvevők már eddig is alkalmaztak a saját tanítási gyakorlatukban. Ebben az együttműködésen alapuló gyakorlatban a résztvevők egymás közötti megosztják a meglévő tanítási gyakorlatukat kollégáikkal. A gyakorlat célja annak bemutatása, hogy a gyakorlatban miként fejlesztheti a diákok készségeit anélkül, hogy túlterhelnék őket és önmagukat extra feladatokkal.

Elérendő tanulási célok

A csoportmunka elvégzésének eredményeként a résztvevők megértik az aktív tanulási tevékenységek jelentését és sokféleségét, valamint felismerik, hogy már eddig is alkalmazták azokat a saját tanítási gyakorlatukban. Saját „bőrükön” tapasztalják meg a gyakorlat végrehajtás során alkalmazott aktív tanulási eszközön keresztül azok működését, a saját tanulási motivációjukra, és a tanultak megértésére gyakorolt hatásását.

Bevezetés: 0–10 perc

A tréner röviden üdvözlöi a résztvevőket, és bemutatkozik. Ezután felkéri a résztvevőket, hogy ők is röviden mutassák be magukat (név, az általuk tanított évfolyam, és az szakmai/oktatási éveinek száma). A bemutatkozások után a tréner ismerteti a tréning modul általános felépítését és céljait, külön kiemelve, és kontextusba helyezve a jelenléti workshop céljait.

A tevékenység/gyakorlat részletei

Ossza fel a résztvevőket 4–6 fős kisebb csoportokra. Használja a „[Hógolyó-módszert](#)”, mint aktív tanulási eszközt ahhoz, hogy a résztvevők megvitassák, megosszák egymással, milyen tanulási tevékenységeket ismernek és alkalmaznak már a saját osztálytermi tanítási gyakorlatukban.

Minden csoport készítsen egy posztert, amelyen áttekintést ad az összegyűjtött tanulási tevékenységekről és azok alkalmazásáról. A „[Galéria-séta](#)” technikát alkalmazva minden csoport tekintse meg a többi csoport poszterét. Ezt követően a résztvevők közösen készítsenek egy összefoglaló poszter, amin bemutatják az összes tanulási tevékenységet, amit a teljes csoport össze tudott gyűjteni. A poszter mindenképpen tartalmazza a következő információkat: név, korcsoport, fejleszthető SPIRIT transzverzális készségek. A tréner előre elkészítheti az üres összefoglaló posztert, ami tartalmazza ezeket az információkat.

Kiemelt tréneri feladat a gyakorlat reflexiója során

Kérdezze meg, hogy felismerték-e az alkalmazott két aktív tanulási tevékenységet, valamint hogy ismeri-e és alkalmazza-e a résztvevők közül valaki a saját tanítási tevékenysége során a gyakorlat során alkalmazott aktív tanulási tevékenységet. Ha senki sem ismeri, röviden magyarázza el a „Hógolyó-módszert” és a „Galéria-sétát” mint tanulási tevékenységet.

Abban az esetben, ha a résztvevők között van olyan, aki saját tapasztalattal rendelkezik ezekkel kapcsolatban, őt kérje fel, hogy mutassa be a módszert és annak gyakorlati hasznát a gyerekek szempontjából. Engedje a csoportos reflexiót és tudásmegosztást, de kontrollálja az erre a részre fordítható időt!

Feladat zárása, reflexió

Zárásként hangsúlyozza ki, hogy a résztvevők máris számos tanulási tevékenységet alkalmaznak óráik során. E modul célja nem az, hogy további feladatokat adjanak saját maguknak, hanem annak tudatosítása, hogy ezeken a tanulási tevékenységeken keresztül máris számos készség fejleszthető, így ennek felismerésével a tanárok tudatosabban és célirányosabban tudnak dolgozni a meglévő tanítási gyakorlatuk keretein belül.

Javasolt időbeosztás

- Bevezetés: 10 perc
- Megbeszélés a „Hógolyó” technikával kis csoportokban: 10–15 perc
- A többi csoport poszttereinek áttekintése „Galéria séta” módszerrel: 15 perc
- Teljes csoportos plenáris megbeszélés és a tanulási tevékenységek közös listájának közös kidolgozása: 15 perc
- Zárás: 5 perc

Összesen: 55 -60 perc

Szükséges eszközök

Post-it cetlik, prezentációs papír, flipchart és színes filctoll, írószerek, internet kapcsolat, kivetítő (amennyiben összefoglaló ppt-t szeretne használni).

Kiosztott anyagok

A feladat elvégzéséhez nincs szükség külön kiegészítő anyagokra.

Figyelem – Fontos megjegyzés

Kerülje el a „Snowball” és a „Gallery Walk” kifejezések említését a bevezetőben vagy a tevékenység magyarázata során, hogy a végén a meglepetés hatása teljes mértékben érvényesülhessen.

A helyszín kialakítása: A „Gallery Walk” sikerének biztosítása érdekében gondoskodjon arról, hogy a teremben elegendő hely álljon rendelkezésre ahhoz, hogy a résztvevők kényelmesen, zsúfoltság nélkül mozoghassanak a posztterek között.

2. feladat – Aktív tanulási tevékenységek rugalmas tantárgyi használata

Ebben a közel 2 órás foglalkozásban megismerhetik, hogyan lehet rugalmasan alkalmazni mind az ismerős játékokat, mind a strukturált aktív tanulási tevékenységeket a legkülönbözőbb tantárgyak, témák tanítása során. A foglalkozás első felében a gyakorlatban ismerjük meg a Játék alapú oktatás (Game Based Learning), mint aktív tanulási tevékenységnek a gyakorlati alkalmazását. Ennek során be kell építeni a konkrét tananyagot egy, a csoportjuk által kiválasztott ismerős játékba. Második feladatként 4-6 fős csoportokban ötleteket gyűjtenek a tréner által az eszköztárból kiválasztott tanulási tevékenység tantárgyi/adott témába való integrációjához. Majd a teljes résztvevői csoportnak bemutatják, hogyan alkalmazhatók azok a különböző tantárgyakban, vagy órákon.

Elérendő tanulási célok

A csoportmunka elvégzésének eredményeként a résztvevők megértik, hogy a tanulási tevékenységek hogyan illeszthetők be a különböző tantárgyak/lecek tanításába. Gyakorlati tapasztalatot szereznek egy ismert játék alapú tanulási tevékenységgé alakításában.

A tevékenység/gyakorlat részletei

A tréner előadása

A tréner röviden elmagyarázza a különbséget a tanulási tevékenységként értelmezett játékalapú tanulás, a szabad játék és a gamifikáció között. A résztvevők megvitatják a játékok oktatási célú használatának ezt a három típusát, és megosztják a témával kapcsolatos saját tapasztalataikat. Emellett meghatározzák azokat a jellemzőket – beleértve az órákban/tantárgyakban való alkalmazást is –, amelyek a játékalapú tanulást a tanulási tevékenységek kategóriájába sorolják.

1. rész: Egy meglévő játék átalakítása GBL-tanulási tevékenységgé

Alkossunk 4–5 fős csoportokat! Ezek lehetnek ugyanazok a csoportok, mint az előző feladatnál, de újakat is alakíthatunk.

Csoportos feladat: A résztvevőknek el kell gondolkodniuk azon, melyik készségek fejlesztése állhat az általuk kiválasztott játék középpontjában.

- A résztvevők csoportokban dolgoznak, és kiválasztanak egy olyan létező, általuk jól ismert játékot, amelyről úgy gondolják, hogy az összekapcsolható a tanulási tartalommal.
- Gondolkodjanak el példákon, hogyan lehet a tananyagot beépíteni a játékba.
- Határozzák meg, mely SPIRIT készségeket lehet a játék alapú oktatási tevékenységgé történő átalakításával fejleszteni.
- Osszák meg ötleteiket a teljesrésztvevői csoporttal a falra ragasztott post-it-ek segítségével.
- Galéria-séta segítségével ismerjék meg a csoportok munkáit.

2. rész: Tanulási tartalom hozzáadása egy tanulási tevékenységhez

A tréner kiválaszt egy olyan tanulási tevékenységet a segédanyagból, amely különböző típusú tanulási tartalmakhoz kapcsolható. A „állomásváltásos” aktív tanulási tevékenység technikáját alkalmazva állítson fel 5 állomást: matematika; környezetismeret/fenntarthatóság; olvasás és írás; nyelvtan (szókincs) és nyelv; valamint zene, vizuális kultúra, képzőművészet. Minden állomáshoz tegyen egy flip-chartot, amin a csoportok dolgozni fognak.

Csoport feladat:

- A résztvevők csoportokban dolgoznak, és minden csoport 10 percet tölt minden egyes tanórához kapcsolódó állomáson. Ott ötletelnek, hogyan lehetne a megadott aktív tanulási tevékenységet beépíteni az állomáshoz tartozó tanóra kontextusába.
- A résztvevők minden állomáson felírják a javaslataikat a flipchart papírra. Mire a csoportok minden állomáson befejezik a feladatot, a flipchart papíron minden tantárgyhoz öt javaslat fog szerepelni.
- Ezeket kiteszik a falra, és a csoportok a „Galéria-séta” módszer segítségével elolvassák őket, majd Post-it cetlikkel kiegészíthetik az ötleteket.
- A Galéria-séta után minden csoport bemutatja a legjobb tantárgy adaptációs javaslatát a többi csoportnak.

Javasolt időbeosztás

- A tréner rövid GBL prezentációja: 10 perc
- Egy meglévő játék átalakítása GBL aktív tanulási tevékenységgé: 20 perc
- Állomásváltásos feladatmegoldás – aktív tanulási tevékenység tanórai adaptációja: 50 perc
- Galéria-séta: 10 perc
- Zárás és értékelés: 10 perc

Összesen: 100 perc

Szükséges anyagok

Post-it cetlik, prezentációs papír, flipchart táblák és színes filctoll, írószerek.

Kiosztandó anyagok

A tevékenység elvégzéséhez nincs szükség külön kiegészítő anyagokra.

Figyelem – Fontos megjegyzés

Szigorú időbeosztás az állomásváltás során: Az állomásváltásos feladatmegoldás pontosan 50 percre tarthat (5 állomás x 10 perc). Ha az átmeneteket nem kezelik megfelelően, az idő könnyen elszalad. Használjon jól látható időzítőt, csengőt a figyelmeztető jelzéshez egy perccel a váltások előtt, és következetesen szigorú azonnali váltást.

Stratégiai előválogatás: A trénerként gondosan válassza ki előre a 2. részhez tartozó tanulási tevékenységet a foglalkozás megkezdése előtt. Gondoskodnia kell arról, hogy a kiválasztott tevékenység rendkívül sokoldalú és elég széles körű legyen ahhoz, hogy reálisan alkalmazható legyen mind az öt különböző tantárgyhoz (matematika, környezetismeret, olvasás/írás, nyelvtan/nyelv és zene/képzőművészet).

1. feladat a workshop után – Az aktív tanulási tevékenységek tantervi igényekhez kapcsolása és beillesztése a saját oktatási gyakorlatba – egyéni feladat

A jelenléti műhelymunka után a következő lépés az, hogy a résztvevő pedagógus tovább építsen azokra a tapasztalatokra, megbeszélésekre és reflexiókra, amelyekkel a workshop során találkozott. Ebben a szakaszban a cél az, hogy elmélyítse megértését azáltal, hogy alaposabban megvizsgálja az eszköztárban található SPIRIT aktív tanulási tevékenységek példáit. Elvárás, hogy a műhelymunka során szerzett ismereteket átültesse saját tanítási gyakorlatába.

Kérjük, a gyermekek igényeinek megfelelően alakítsák át és alkalmazzák az eszköztárban található tanulási tevékenységeket.

A tevékenység részletei

- Töltsék le a tanulási tevékenységekhez szükséges üres sablont a weboldalról.
- Elemesse a tevékenység felépítését, transzverzális készségfejlesztési és tanulási céljait.
- Határozza meg a célzott transzverzális készségeket.
- Adaptálja a tevékenységet a saját osztályának körülményeihez (korcsoport, tanulási célok, rendelkezésre álló anyagok).
- Építse be a tevékenységet az óratervébe.

Javasolt időigény

Rugalmas (ajánlott: 1–2 óra előkészítésre).

Anyagok

- SPIRIT eszköztár
- Üres tanulási tevékenység sablon (a weboldalról)
- Tantervi dokumentumok
- Óratervezési anyagok

2. feladat a workshop után – Megvalósítás és egyéni reflexió

Elérendő tanulási cél

Reflektáljanak és értékeljék a tanulási tevékenység valós életben történő alkalmazásának sikerét, és képesek legyenek jövőbeli gyakorlatuk fejlesztésére és finomítására

A tevékenység/gyakorlat részletei

Végezze el az adaptált tanulási tevékenységet a saját osztályában. A megvalósítás után végezzenek strukturált értékelést:

- Hogyan zajlott a tevékenység a gyakorlatban?
- Mely transzverzális készségek fejlődtek hatékonyan?
- Hogyan reagáltak a diákok (elkötelezettség, részvétel, megértés)?
- Mely tanári beavatkozások (pl. kérdések feltevése, iránymutatás) segítették a készségek fejlesztését?
- Mi működött jól? Mit lehetne javítani?
- Hogyan lehetne a tevékenységet továbbfejleszteni a jövőbeni használat érdekében?

A résztvevők

- rögzíthetik tapasztalataikat (jegyzetek, fotók, rövid videofelvételek);
- megoszthatják gondolataikat kollégáikkal;
- megbeszéljük a fejlesztéseket egy utólagos online CoP megbeszélésen vagy szakmai tanulási közösségben.

Javasolt időigény

- Végrehajtás: a szokásos tanítási gyakorlat során
- Reflexió: 30–60 perc (egyéni vagy csoportos reflexió)

Anyagok

- Módosított aktív tanulási feladat
- Reflexiók kérdések, és/vagy tanulókat segítő kérdések
- Dokumentációs eszközök (jegyzetfüzet, digitális eszközök, adott esetben fényképezőgép)

Aktív tanulási tevékenység leírásához használt sablon

Aktív tanulást támogató eszköz bemutatása

Fejleszthető készségek

- Elsődlegesen fejlesztendő készség
 -
- Másodlagosan fejlesztendő készségek
 -
 -
 -

Korcsoport	Bevonható diákok száma	Javasolt időtartam

Az aktív tanulást támogató eszköz részletes javasolt használata

Javaslatok a tanulási környezet (beltéri/szabadtéri) elrendezéséhez

Hogyan fejleszti ez az aktív tanulási eszköz az elsődleges készséget?

Ez a tevékenység a következőképpen fejleszti a tanulók(elsődleges készséget):

Mit szeretnénk elérni az alapvető készségek fejlesztése terén (a tanulók ismerete és/vagy viselkedése tekintetében)?

Ennek a tevékenységnek az eredményeként a diákok:

-,
-,
-,

Az eszköz javasolt használata és tantárgyspecifikus gyakorlati példák

A megvalósításhoz szükséges anyagok és eszközök

Tanulókat segítő kérdések

Tippek, trükkök, kihívások

- Kihívás:
Tipp:

.....

- Kihívás:
Tipp:

Differenciálási lehetőségek

Általános tippek a nehézségi szint testre szabásához

Az eszköz használatában gyakorlatlan tanulók (6–7 évesek):

Az eszközt gyakorlottan használó tanulók (8–9 évesek):

Kiemelkedő gyakorlattal és/vagy képességekkel rendelkező tanulók (9–10 évesek):

Reflektív kérdések